

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Białymstoku

LBI.410.009.02.2023

**Pan
Czesław Renkiewicz
Prezydent Miasta Suwałk
Urząd Miejski w Suwałkach
ul. Adama Mickiewicza 1, 16-400 Suwałki,**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/061 – Zapewnienie obywatelom miejsc schronienia w budowlach ochronnych na wypadek wystąpienia zagrożenia

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Miejski w Suwałkach, ul. Adama Mickiewicza 1, 16-400 Suwałki ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Czesław Renkiewicz, Prezydent Miasta Suwałk od 6 grudnia 2010 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Zapewnienie warunków umożliwiających prawidłową realizację zadań dotyczących budownictwa ochronnego.2. Zapewnienie wystarczającej liczby odpowiednio utrzymanych i wyposażonych miejsc schronienia i ukrycia oraz przygotowanie się do ich zaopatrzenia w niezbędne środki na wypadek wystąpienia zagrożenia3. Nadzór i kontrola realizacji zadań dotyczących przygotowania budowli ochronnych oraz prowadzenie ich ewidencji.
Okres objęty kontrolą	Lata 2020-2023 (do czasu zakończenia czynności kontrolnych) z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, jeżeli miały znaczenie dla przedmiotu kontroli.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku
Kontroler	Krzysztof Gołębiowski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBI/89/2023 z 25 kwietnia 2023 r. (akta kontroli str. 1-2)

¹ Dalej: *Urząd* lub *UM*.

² Dz. U. z 2022 r. poz. 623. Ustawa zwana dalej *ustawą o NIK*.

II. Ocena ogólna kontrolowanej działalności³

OCENA OGÓLNA

Mieszkańcom Miasta w latach 2020-2022 zapewniono liczbę miejsc w budowlach ochronnych zgodną z obowiązującymi wówczas wymogami (odsetek osób, którym zabezpieczono potrzeby w tym zakresie wzrósł w tym czasie z 54% do 62%⁴). Miasto, nie będąc właścicielem tych obiektów, nie miało jednak wpływu na ich stan techniczny ani zaopatrzenie w niezbędne środki na wypadek wystąpienia zagrożenia. Nie posiadało również budowli ochronnych na potrzeby funkcjonowania administracji publicznej w sytuacjach kryzysowych.

W Urzędzie stworzono warunki do prawidłowej realizacji zadań związanych z zapewnieniem mieszkańcom miejsc schronienia. Prowadzenie tych spraw powierzono osobom posiadającym odpowiednią wiedzę i doświadczenie. Opracowano także plany obrony cywilnej i plany działania uwzględniające kwestie związane z zapewnieniem miejsc ukrycia i schronienia. W planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz na etapie projektowania budynków użyteczności publicznej uwzględniano potrzeby obronności i bezpieczeństwa państwa zgodnie z wytycznymi SOC oraz zarządzeniami Wojewody Podlaskiego.

Miasto, na dzień kontroli, dysponowało aktualną ewidencją budowli ochronnych, jednak od 2016 r. do 2022 r. nie była ona aktualizowana (nie zawierała też niektórych wymaganych danych). Prawidłowo informowano mieszkańców o dostępnych miejscach schronienia. Dokonywano także oceny stanu przygotowań obrony cywilnej, uwzględniającej charakterystykę istniejących zasobów budownictwa ochronnego ze wskazaniem liczby budowli, ich rodzaju, lokalizacji, formy własności, pojemności i sposobu przygotowania. Zarówno przed jak i po 2022 r. Miasto nie prowadziło kontroli stanu technicznego tych obiektów.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowe kontrolowanej działalności⁵

OBSZAR

1. Zapewnienie warunków umożliwiających prawidłową realizację zadań dotyczących budownictwa ochronnego

Opis stanu faktycznego

Zgodnie z regulaminem organizacyjnym Urzędu prowadzenie spraw związanych z obroną cywilną, zarządzaniem kryzysowym i sprawami obronnymi powierzono Wydziałowi Spraw Obywatelskich⁶ (dalej: WSO). Do jego zadań należało m.in.:

- opracowanie i aktualizacja planu obrony cywilnej miasta,
- prowadzenie ewidencji budowli ochronnych i ukryć do doraźnego przygotowania,
- kontrola i nadzór nad budowlami ochronnymi,
- uwzględnienie miejsc ochronnych na etapie uzgadniania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego⁷,
- informowanie projektantów obiektów budowlanych o zaleceniach w zakresie obrony cywilnej i uzgadnianie projektów budowlanych w zakresie wymogów obrony cywilnej⁸.

(akta kontroli str. 3-47)

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Zgodnie z uchylonymi 22 kwietnia 2022 r. wytycznymi Szefa Obrony Cywilnej Kraju z 4 grudnia 2018 r. w sprawie zasad postępowania z zasobami budownictwa ochronnego (dalej „wytyczne SOC”), Miasto powinno było zapewnić miejsca w budowlach ochronnych oraz ukryciach do doraźnego przygotowania dla co najmniej 25% ogółu ludności zameldowanej na jego terenie.

⁵ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁶ Ponadto do zadań Wydziału Architektury i Gospodarki Przestrzennej należało przekazywanie do WSO wyciągów z miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, odnoszących się do zagadnień z zakresu obrony cywilnej, celem ujęcia ich w rejestrach obrony cywilnej oraz przekazywanie informacji o skierowaniu do opiniowania i uzgodnień projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

⁷ Od 13 sierpnia 2021 r.

⁸ Od 13 sierpnia 2021 r.

Wymienione zadania ujęto w zakresach czynności trzech pracowników WSO⁹, przy czym wszystkim powierzono zagadnienia związane z opracowywaniem i aktualizacją planu obrony cywilnej, a ponadto jednemu przypisano prowadzenie ewidencji budowli ochronnych i ukryć do doraźnego przygotowania oraz sprawowanie kontroli i nadzoru nad budowlami ochronnymi z uwzględnieniem miejsc ochronnych na etapie uzgadniania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i informowanie projektantów obiektów budowlanych o zaleceniach w zakresie obrony cywilnej. (akta kontroli str. 48-69)

Po 22 kwietnia 2022 r., zarówno w regulaminie organizacyjnym jak i zakresach obowiązków pracowników Urzędu, nie dokonywano zmian w zadaniach dotyczących porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli. (akta kontroli str. 3-47, 50-69)

W Urzędzie nie opracowano wewnętrznej procedury postępowania w sprawach związanych z tworzeniem i utrzymaniem oraz finansowaniem budowli ochronnych. Naczelnik WSO wyjaśnił: *w mojej ocenie, zapisy w zakresach czynności pracowników oraz w regulaminie organizacyjnym są wystarczające do prowadzenia spraw związanych z budowlami ochronnymi. Zadania miasta polegają właściwie na prowadzeniu ewidencji tych budowli i przekazywaniu Wojewodzie Podlaskiemu, w corocznych sprawozdaniach z oceny stanu przygotowania obrony cywilnej, danych w zakresie liczby, rodzaju i pojemności budowli ochronnych.* (akta kontroli str. 480)

W Planie obrony cywilnej Miasta Suwałki, zatwierdzonym przez Prezydenta 28 sierpnia 2012 r.¹⁰, jako jedno z zadań przyjęto nadzorowanie procesu przystosowania obiektów na budowle ochronne oraz przygotowanie już istniejących budowli. W wykazie tych obiektów ujęto 242 budowle o pojemności 36.154 miejsc (w tym dwa schrony dla 270 osób i 240 miejsc ukrycia typu I i II dla 35.884 osób). (akta kontroli str. 70-84)

W planach działania w zakresie obrony cywilnej i zarządzania kryzysowego opracowanych na lata 2020-2025¹¹ ujęto następujące zadania dotyczące budowli ochronnych:

- aktualizowanie ewidencji obiektów budowlanych przeznaczonych do zbiorowej ochrony ludności¹²,
- opiniowanie i uzgadnianie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego w zakresie wymogów obrony cywilnej. (akta kontroli str. 85-130)

1.4. W okresie objętym kontrolą Miasto nie realizowało nowych inwestycji dotyczących budynków użyteczności publicznej. Ukrycie typu II podstawowej odporności do doraźnego przygotowania przewidziano natomiast w ramach rozbudowy Szkoły Podstawowej Nr 4 w Suwałkach¹³. Zaplanowano je w piwnicy, w części dydaktycznej trzykondygnacyjnego

⁹ W tym: [1] Naczelnika WSO (mgr administracji), który w latach 2017-2019 odbył m.in. szkolenia podstawowe i doskonalące dla pracowników prowadzących sprawy ochrony ludności, obrony cywilnej i zarządzania kryzysowego na szczeblu gminy, [2] inspektora ds. obrony cywilnej, zarządzania kryzysowego i spraw obronnych (legitymującego się licencjatem na kierunku bezpieczeństwo narodowe o specjalności bezpieczeństwo publiczne oraz tytułem mgr. na kierunku systemy informacyjne w bezpieczeństwie); osoba ta w 2022 r. ukończyła szkolenie doskonalące dla pracowników ds. obronnych, obrony cywilnej i zarządzania kryzysowego, [3] podinspektora ds. obrony cywilnej, zarządzania kryzysowego i spraw obronnych (technik budowlany); pracownik ten w latach 2003-2019 odbył m.in.: szkolenie wstępne dla administracji samorządowej „Zarządzanie w stanach zagrożenia i doskonalenia systemu ochrony ludności”, kurs podstawowy dla pracowników prowadzących sprawy obrony cywilnej w powiatach województwa podlaskiego, szkolenie z zakresu reagowania kryzysowego „Na granicy terroryzmu”, kurs e-learningowy „Specjalista ds. zarządzania kryzysowego w urzędzie administracji samorządowej”, warsztaty, w ramach projektu „Parasol”, w zakresie współdziałania Wojsk Obrony Terytorialnej i organów samorządowych na wypadek wystąpienia sytuacji kryzysowych o charakterze niemilitarnym.

¹⁰ Plan został uzgodniony przez Wojewodę Podlaskiego 27 lutego 2013 r. W okresie od 10 lipca 2013 r. do 30 czerwca 2022 r. dokonano w nim 26 zmian i aktualizacji.

¹¹ W okresie objętym kontrolą opracowano cztery plany działania: na rok 2020, 2021, 2022 i na lata 2021-2025

¹² W planie działania na lata 2021-2025 zadanie to ujęto pod nazwą: aktualizacja ewidencji budowli ochronnych, zgodnie z wytycznymi Szefa Obrony Cywilnej Kraju.

¹³ Decyzja Prezydenta Miasta Suwałk nr 220/2022 z 7 grudnia 2022 r. o pozwoleniu na budowę i zatwierdzeniu projektu zagospodarowania terenu oraz projektu architektoniczno-budowlanego obejmującego rozbudowę budynku Szkoły Podstawowej nr 4 im. ks. Kazimierza Aleksandra Hamerszmity wraz z niezbędną infrastrukturą

budynku¹⁴. Na ukrycie przeznaczono 537,6 m², w tym 316,8 m² na osiem komór ochronnych dla 300 osób¹⁵, a pozostałą powierzchnię na pomieszczenia sanitarne, magazyn wody¹⁶, żywności, leków, środków czystości i higieny osobistej, pomieszczenie na odpady.

W projekcie przewidziano następujące działania na wypadek zagrożenia:

- zdemontowanie i zamurowanie okien oraz ułożenie worków z piaskiem powyżej gruntu, w miejscu naświetli piwnicznych,
- wykorzystanie jako wyjścia zapasowego (do czasu wykonania zgodnego z wytycznymi) otworu okiennego, zabezpieczonego przed podmuchem fali uderzeniowej i odłamkami palisadą drewnianą i workami z piaskiem do wysokości minimum 1,70 m,
- ustawienie zbiorników z zapasem wody (łącznie 2.700 litrów¹⁷),
- umieszczenie dwóch ustępów suchych na wypadek awarii kanalizacji sanitarnej oraz zapewnienie odpowiedniej liczby pojemników hermetycznych,
- zastosowanie instalacji wentylacyjnej mechanicznej, a w przypadku jej awarii – grawitacyjnej, z wykorzystaniem zamontowanych w oknach rur o średnicy nie mniejszej niż 120 mm,
- wykorzystanie sprzętu kwaterunkowego z sąsiednich pomieszczeń.

(akta kontroli str. 131-164)

Prezydent Miasta, odnosząc się do współpracy z inwestorami prywatnymi w zakresie tworzenia miejsc schronienia, wyjaśnił, że (...) *w szczególności z powodu braku podstaw prawnych, samorząd miasta Suwałki nie podejmował działań zachęcających inwestorów prywatnych do tworzenia miejsc schronienia lub ukrycia na terenie miasta (...). Należy podkreślić, iż brak jest informacji o planowanym finansowaniu (współfinansowaniu) budowli ochronnych dla ludności cywilnej ze środków budżetu krajowego lub obecnej czy przyszłej perspektywy finansowej Unii Europejskiej przeznaczającej środki finansowe na tego typu inwestycje. Na chwilę obecną nie ma możliwości pozyskiwania przez jednostki samorządu terytorialnego środków finansowych z budżetu Unii Europejskiej, które by można było przeznaczyć na realizację inwestycji związanych z budowlami ochronnymi.*

(akta kontroli str. 167)

W wyniku analizy dwóch projektów budowlanych realizowanych przez inwestorów prywatnych, ustalono że:

- A. W projekcie zespołu budynków mieszkalnych wielorodzinnych z usługami handlowymi oraz parkingami naziemnymi i podziemnymi przy ul. Przytorowej¹⁸ uwzględniono wykonanie pięciu ukryć kategorii II o łącznej pojemności ok. 1.494 osób, przeznaczonych dla użytkowników projektowanych budynków oraz przyległej zabudowy, zawierających:
- komory ochronne z miejscami do siedzenia i odpoczynku (z trzema-czterema dojściami i wejściem głównym przez zjazd do garażu dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz wyjściami zakończonymi przedsionkami i przelotnią¹⁹; wejście i wyjście zapasowe zaplanowano poza strefą zagruzowania w odległości większej niż 1/3 wysokości budynku),
 - komorę filtrowentylacyjną i rozprężną (zaplanowano także wykonanie instalacji wentylacji mechanicznej opartej na czerpniach ściennych, kanałach wyrzutowych zakończonych wentylatorami dachowymi oraz wentylatorach strumieniowych),

techniczną oraz niezbędnymi rozbiórkami, w tym rozbiórką istniejącej hali sportowej przy ul. Wojska Polskiego w Suwałkach (...).

¹⁴ Wyposażonego w następujące instalacje: [1] wodociagową, podłączoną do sieci miejskiej, [2] kanalizacyjną, podłączoną do sieci miejskiej, [3] zimnej i ciepłej wody użytkowej, [4] wentylacji mechanicznej, [5] elektryczną, gniazdz wtyczkowych oraz wypustów zasilania, [6] ogrzewania z kotłowni szkolnej, [7] wodociagową hydrantową, [8] klimatyzacji, [9] uziomu i odgromową.

¹⁵ Siedem z nich zaprojektowano w szatniach i jedną w pomieszczeniu siłowni.

¹⁶ Projektowane ukrycie znajduje się w zasięgu studni awaryjnego zapotrzebowania na wodę.

¹⁷ Po dziewięć litrów na osobę.

¹⁸ Aneks obrony cywilnej z 1 marca 2022 r. do projektu realizowanego przez YuniVersal Development Sp. z o.o. w Warszawie (uzgodniony przez Naczelnika WSO).

¹⁹ Zaplanowano drzwi przeciwogniowe kat. EI120 (drzwi wejściowe zewnętrzne, ochronno-hermetyczne), kat. EIS60 (drzwi do przedsionków), kat. EI30 (dojścia do klatek schodowych).

- pomieszczenie do przygotowywania posiłków i przechowywania zapasów żywności,
- pomieszczenia ze zbiornikami wody po ok. 2.700 litrów dla każdej z pięciu komór ochronnych²⁰ (w projekcie wskazano, że budynek będzie wyposażony w instalację wody zimnej i ciepłej, a na potrzeby ukrycia zostanie wykonana instalacja wodno-kanalizacyjna i podłączenie do istniejących przewodów np. w pomieszczeniu węzła cieplnego; alternatywnie przewidziano doprowadzenie zimnej wody ze studni),
- sanitariaty z odprowadzeniem nieczystości do instalacji zewnętrznej i 182 przenośne hermetyczne pojemniki o łącznej pojemności 9.100 litrów²¹ (na wypadek awarii kanalizacji),
- 73 pojemniki na odpady o łącznej pojemności 3.650 litrów²²,
- pomieszczenia służb schronu i służb sanitarnych,
- pomieszczenia techniczne (łączności, wentylacji itp.),
- pomieszczenie odzieży skażonej.

Zaplanowano także wykonanie instalacji centralnego ogrzewania, elektrycznej, oświetleniowej oraz wyposażenie ukrycia w środki łączności, urządzenia elektryczne i sprzęt przeciwpożarowy. (akta kontroli str. 168-178)

B. W projekcie budynku mieszkalnego wielorodzinnego przy ul. Franciszkańskiej i ul. Rodziny Rylskich²³ przewidziano ukrycie typu II dla 311 osób²⁴, składające się z:

- pięciu komór ochronnych²⁵,
- sanitariatów²⁶ z odprowadzeniem ścieków bezpośrednio do istniejącej instalacji oraz pięciu przenośnych pojemników hermetycznych o łącznej pojemności 2.000 litrów, stanowiących rezerwę na wypadek awarii instalacji wodno-kanalizacyjnej²⁷,
- dwóch pomieszczeń na odpady z hermetycznymi pojemnikami przenośnymi lub workami foliowymi o łącznej pojemności 700 litrów,
- punktu zabiegów sanitarnych,
- magazynów żywności i miejsca do podgrzewania posiłków,
- magazynów z zapasem wody (2.800 litrów)²⁸,
- miejsca do pracy dla osób pełniących służbę ochronową,
- pomieszczenia na sprzęt awaryjno-porządkowy,
- komory filtrowentylacyjnej i rozprężnej,
- trzech agregatów filtrowentylacyjne typu RM/68-300 o wydajności ok. 900 m³/h (przy zapotrzebowaniu wynoszącym 798 m³/h),
- wyjścia awaryjnego, w postaci tunelu podziemnego (pełniącego również funkcję czerpni powietrza), wykonanego z rury karbowanej PVC o średnicy wewnętrznej min. 0,8 m, zakończonego szybem wylazowym o przekroju wewnętrznym 0,8m x 0,8m i wyposażonego w przedsionek z drzwiami stalowymi ochronno-hermetycznymi o wymiarach 90x200 cm.

Przewidziano także wykonanie instalacji elektrycznej, oświetleniowej oraz wyposażenie ukrycia w sprzęt kwaterunkowy i gospodarczy, środki łączności, urządzenia elektryczne

²⁰ Trzy litry na trzy dni dla każdej osoby.

²¹ W każdej z komór ochronnych od 36 do 38 pojemników o minimalnej pojemności 50 litrów.

²² Po 12-13 pojemników 50-litrowych w każdej z komór.

²³ Aneks obrony cywilnej z 2 lutego 2023 r. do projektu realizowanego przez Zarząd Budynków Mieszkalnych Towarzystwa Budownictwa Społecznego w Suwałkach (uzgodniony przez Naczelnika WSO 16 maja 2023 r.).

²⁴ W tym dla 140 mieszkańców projektowanego budynku (100%), 168 mieszkańców budynków sąsiednich i trzech osób obsługi.

²⁵ Ze 160 miejscami do siedzenia i 148 do leżenia.

²⁶ Z trzema miskami ustępowymi dla kobiet, dwiema miskami ustępowymi i dwoma pisuarami dla mężczyzn, czterema umywalki dla kobiet i trzema dla mężczyzn.

²⁷ W projekcie wskazano, że w instalacji sanitarnej należy zamontować zawór burzowy i zasuwę odcinającą.

²⁸ 311 osób x 3 doby x 3 l/osobę. Zaopatrzenie w wodę przewidziano również z istniejącej sieci wodociągowej. W związku z tym, że najbliższa studnia głębinowa znajduje się 900 m od projektowanego ukrycia, tj. w odległości większej od przyjętej normy (800m), założono wykonanie dodatkowego ujęcia wody w postaci studni rurowej typu „abisynka”.

i sprzęt przeciwpożarowy.

(akta kontroli str. 179-188)

1.6. Analiza pięciu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, uchwalonych w okresie od 27 marca 2019 r. do 26 kwietnia 2023 r. wykazała, że:

A. W planie zagospodarowania przestrzennego obszaru pomiędzy ulicami: Gen. K. Pułaskiego, Armii Krajowej, M. Reja i Obwodnicą Suwałk²⁹ (obejmującym m.in. tereny zabudowy usługowej, mieszkalnej wielorodzinnej i handlowej o powierzchni sprzedaży powyżej 2.000 m²) nie uwzględniono potrzeb obronności i bezpieczeństwa państwa określonych w art. 1 ust. 2 pkt 8 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym³⁰ oraz wytycznych SOC (obowiązujących do 22 kwietnia 2022 r.). Naczelnik Wydziału Architektury i Gospodarki Przestrzennej wyjaśniła: *Projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu w kwartale pomiędzy ulicami: Gen. K. Pułaskiego, Armii Krajowej, M. Reja i Obwodnicą Suwałk procedowany był na podstawie uchwały Nr XXXVII/478/2017 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 25 października 2017 r. Zawiadomienie o przystąpieniu do sporządzania przedmiotowego planu z dnia 7 listopada 2017 r. z prośbą o złożenie wniosków, skierowane zostało do organów i instytucji, w tym do Wydziału Zarządzania Kryzysowego Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego, który wniosków do planu nie zgłosił. W związku z brakiem przepisów szczególnych oraz brakiem sprecyzowanych przez organy i instytucje do tego uprawnione, warunków dotyczących potrzeb obronności i bezpieczeństwa państwa, zapisów w tym zakresie do projektu planu nie wprowadzono. Opracowany projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu w kwartale pomiędzy ulicami: Gen. K. Pułaskiego, Armii Krajowej, M. Reja i Obwodnicą Suwałk, w dniu 11 lipca 2018 r. skierowany został do uzgodnień i opiniowania w tym do Wydziału Zarządzania Kryzysowego Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego, który nie przedstawił opinii w wyznaczonym terminie. Nie wskazał również na braki w zakresie warunków dotyczących potrzeb obronności i bezpieczeństwa państwa. Po uzyskaniu pozytywnych uzgodnień i opinii, Prezydent Miasta Suwałk w dniu 20 listopada 2018 r. ogłosił o terminie wyłożenia do publicznego wglądu projektu przedmiotowego planu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko. Jak wynika z powyższego, wytyczne Szefa Obrony Cywilnej Kraju z dnia 4 grudnia 2018 r. w sprawie zasad postępowania z zasobami budownictwa ochronnego, weszły w życie dopiero po dacie ogłoszenia o wyłożeniu do publicznego wglądu omawianego planu miejscowego. Stanowisko Wojewody Podlaskiego w kwestiach dotyczących uwzględniania potrzeb obronności i bezpieczeństwa państwa w dokumentach planistycznych datowane jest na 12 grudnia 2019 r. W świetle powyższego, z uwagi na terminy opiniowania i wyłożenia projektu planu, nie zawiera on sprecyzowanych warunków dotyczących potrzeb obronności i bezpieczeństwa państwa.*

Zapis art. 1 ust. 2 pkt 8 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (...) odnosi się do szeroko pojętych zasad dotyczących planowania przestrzennego. Zapis ten jest zbyt ogólny i nieprecyzyjny. Jak pokazuje praktyka, jeszcze przed rokiem 2020, w związku z brakiem przepisów szczególnych oraz brakiem sprecyzowanych przez organy i instytucje do tego uprawnione, zasad formułowania ustaleń planów miejscowych w zakresie potrzeb obronności i bezpieczeństwa państwa, w dokumentach planistycznych opracowywanych w tutejszym Urzędzie, nie zawierano ustaleń tego typu. Podkreślić również należy w tym miejscu, iż brak powyższego w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, nie był wskazywany jako uchybienie przez służby nadzoru Wojewody Podlaskiego przy ocenie dokumentacji sporządzanych planów. Zapis art. 5 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. prawo budowlane (...) stanowi, iż obiekt budowlany należy projektować i budować w sposób określony w przepisach, w tym techniczno - budowlanych, oraz zgodnie z zasadami wiedzy technicznej, zapewniając między innymi ochronę ludności, zgodnie z wymaganiami obrony cywilnej. W obecnym stanie prawnym potrzebne wydaje się ściśle określenie w przepisach prawa wymagań dotyczących obrony cywilnej, które powinny być uwzględniane na etapie projektowania i budowania obiektów budowlanych. Powyższe

²⁹ Przyjętego uchwałą nr VI/70/2019 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 27 marca 2019 r.

³⁰ Dz.U. z 2022 r. poz. 503.

pozwoli na egzekwowanie stosowania przywołanych przepisów podczas oceny projektów na etapie wydawania pozwoleń na budowę. (akta kontroli str. 189-218, 220-221)

- B. W planie zagospodarowania przestrzennego rejonu ulic Franciszkańskiej i 11 Listopada³¹ (obejmującym m.in. tereny zabudowy mieszkalnej wielorodzinnej) wskazano m.in., iż zgodnie z zarządzeniem nr 7/2020 r. Wojewody Podlaskiego z dnia 19 stycznia 2020 r. w sprawie wymagań obrony cywilnej:
- miejsca ochronne w ukryciach podstawowej odporności powinny być lokalizowane w obiektach będących inwestycjami celu publicznego dla takiej liczby osób, która wynika z założeń projektowych dla danego budynku lub zespołu budynków,
 - realizacja nowo powstających garaży podziemnych oraz innych pomieszczeń położonych na najniższych kondygnacjach budynków użyteczności publicznej oraz mieszkalnictwa wielorodzinnego powinna zapewniać w razie potrzeby wykorzystanie ich, po zaadoptowaniu do funkcji ochronnej dla takiej liczby osób, która wynika z założeń projektowych dla danego budynku lub zespołu budynków, jako ukrycia podstawowej odporności,
 - powinno się zapewnić dojścia do budowli ochronnych, projektowanych jako wspólne dla zespołu kilku budynków, w promieniu nie większym niż 150 metrów od stałego przebywania ludzi mających z nich korzystać. (akta kontroli str. 225-235)
- C. W planie zagospodarowania przestrzennego terenu ograniczonego ulicą Piaskową, rzeką Czarną Hańczą i granicami administracyjnymi miasta Suwałki³² zawarto m.in. następujące ustalenia dotyczące potrzeb obrony cywilnej:
- na terenach zabudowy usługowej i usługowo - produkcyjnej zaleca się projektować budowle ochronne (schrony, ukrycia), jako obiekty o podwójnej funkcji, pozostające w ciągłym użyciu, np. garaże podziemne lub inne pomieszczenia najniżej położonej kondygnacji (możliwość zaadaptowania obiektu do funkcji ochronnej zaleca się dopiero w przypadku podwyższenia stanu gotowości obronnej państwa lub wystąpienia innego zagrożenia),
 - na terenach zabudowy, o których mowa wyżej, bez planowanego podpiwniczenia zaleca się wyznaczyć rezerwę terenu pod budowę budowli ochronnych wolnostojących, które będą wykonane w czasie podwyższenia stanu gotowości obronnej państwa lub innego zagrożenia,
 - uwzględnić w projekcie budowlanym wymogi obrony cywilnej, o których mowa wyżej, oraz dokonać uzgodnień w tym zakresie z Szefem Obrony Cywilnej miasta Suwałki. (akta kontroli str. 236-242)
- D. W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego obszaru ograniczonego ulicami: Turkusową, Brylantową, Bursztynową oraz terenami zabudowanymi wzdłuż ulicy Dubowo I w Suwałkach³³ zawarto zapis, że obiekty budowlane należy projektować i budować w sposób zapewniający ochronę ludności w zakresie obrony cywilnej, zgodnie z przepisami odrębnymi. (akta kontroli str. 243-249)
- E. W planie zagospodarowania przestrzennego terenu ograniczonego ul. T. Kościuszki, 24 Sierpnia i rzeką Czarną Hańczą w Suwałkach³⁴ (obejmującym m.in. teren śródmiejskiej zabudowy mieszkaniowej pierzejowej), przyjęto następujące zasady wynikające z potrzeb obronności i bezpieczeństwa państwa:
- realizacja w obiektach będących inwestycjami celu publicznego miejsc ochronnych w ukryciach podstawowej odporności dla takiej liczby osób, która wynika z założeń projektowych dla danego budynku lub zespołu budynków,
 - realizacja nowo powstających garaży podziemnych oraz innych pomieszczeń położonych na najniższych kondygnacjach budynków użyteczności publicznej oraz mieszkalnictwa wielorodzinnego, w sposób zapewniający w razie potrzeby

³¹ Przyjętym uchwałą nr XXXVI/466/2021 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 29 września 2021 r.

³² Przyjętego uchwałą nr XXV/326/2020 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 30 września 2020 r.

³³ Przyjętym uchwałą nr XLIX/630/2022 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 28 września 2022 r.

³⁴ Przyjętym uchwałą nr LVI/738/2023 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 26 kwietnia 2023 r.

wykorzystanie ich, po zaadoptowaniu do funkcji ochronnej dla takiej liczby osób, która wynika z założeń projektowych dla danego budynku lub zespołu budynków, jako ukrycia podstawowej odporności,

- realizacja na terenach wolnych od zabudowy tymczasowych lub stałych szczelin przeciwlotniczych,
- w przypadku, gdy planowane budowle ochronne projektowane są jako wspólne dla zespołu kilku budynków, należy zapewnić promień dościa od budynków mieszkalnych i od innych miejsc stałego przebywania ludzi mających z nich korzystać, nie większy niż 150 metrów (ale nie bliżej niż 1/2 ich wysokości plus 3,0 m),
- projekt budowlany dla powyżej 15 osób podlega uzgodnieniu z Prezydentem Miasta Suwałk. (akta kontroli str. 250-257)

Naczelnik Wydziału Architektury i Gospodarki Przestrzennej wyjaśniła: (...) *Różnica w zapisach ww. uchwał wynika ze specyfiki ustaleń tych planów, przez co należy rozumieć rodzaje funkcji i zabudowy przewidywane dla obszarów nimi objętych (inne ustalenia zawarto dla zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej - są one stosunkowo rozbudowane, inne dla pozostałych funkcji, w tym produkcyjno-usługowej w rejonie SSSE). W związku z brakiem przepisów odrębnych, określających szczegółowy zakres ustaleń dotyczących potrzeb obronności i bezpieczeństwa państwa, jakie powinien zawierać plan miejscowy, formułowanie ustaleń planów opierało się na doświadczeniach autorów dokumentów i dotychczas stosowanych w tym zakresie praktyk oraz wytycznych. Pierwsze zewnętrzne próby usystematyzowania tej kwestii pojawiły się pod koniec roku 2019 (pismo Wojewody Podlaskiego znak: NK-II.40.35.2019.AK z dnia 12 grudnia 2019 r. z prośbą o podjęcie stosownych działań dla zapewnienia zabezpieczenia potrzeb obronności i bezpieczeństwa państwa w dokumentach planistycznych jednostek samorządu terytorialnego). Następnym etapem na początku roku 2020 było wprowadzenie przez Wojewodę Podlaskiego Zarządzenia Nr 7/2020 z dnia 19 stycznia 2020 r. w sprawie ustalenia wymagań obrony cywilnej (zastąpione w październiku 2022 r. Zarządzeniem Nr 145/2022). Plany procedowane po styczniu 2020 r. w ustaleniach zawierały już zazwyczaj odniesienie do ww. zarządzeń. Jak już wyjaśniono powyżej zapisy planów ewoluowały i przystosowywane były do potrzeb ustalonych w planie funkcji, stąd też różnice w ich zapisach. Różnice te wynikać mogą również z terminów zakończenia etapów procedur planistycznych (daty zakończenia etapu uzgadniania i opiniowania projektów). Projekty z wypracowanymi w takiej formie (różnymi) zapisami planów, wysyłane były do Wojewody Podlaskiego (Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego) w celu uzgodnienia. Brak odpowiedzi jednoznaczny był z uzgodnieniem tych planów (...). Zgodnie z wewnętrznymi ustaleniami Prezydenta Miasta Suwałk, po marcu 2022 r. projekty planów miejscowych, kierowane były dodatkowo do Referatu Obrony Cywilnej, Zarządzania Kryzysowego i Spraw Obronnych Urzędu Miasta, stąd zapisy w planach uzgadnianych po tej dacie też różnią się od poprzednich. Brak przywołania w nich Zarządzenia Wojewody Podlaskiego, jak w przypadku uchwały Nr XLIX/630/2022 z dnia 28 września 2022 r., nie zmienia faktu, iż nie ma ono zastosowania jako obowiązujący przepis szczególny. Jak pokazuje praktyka brak literalnego odniesienia w ustaleniach planów do konkretnego zarządzenia (w związku z jego zmianami) okazał się rozwiązaniem poprawnym. Jak wynika z powyższego zapisy planów w tym zakresie z jednej strony dostosowywane są do specyfiki planu z drugiej ulegały przekształceniom w związku ze zmianami przepisów szczególnych i stanowiskami organów i instytucji mogących stanowić w tej kwestii.*

(akta kontroli str. 259-260)

1.7. W okresie objętym kontrolą na obronę cywilną (rozdział 75414) wydatkowano 39,8 tys. zł, w tym: 13,5 tys. zł (58,5% planu) w 2020 r., 12,5 tys. zł (49,6% planu) w 2021 r., 11 tys. zł (41,2% planu) w 2022 r. i 2,8 tys. zł (9,5% planu) w okresie od 1 stycznia do 31 marca 2023 r. Środki te przeznaczono głównie na konserwację syren alarmowych (Miasto nie jest właścicielem żadnej z budowli ochronnych zlokalizowanych na jego terenie).

(akta kontroli str. 261-303)

1.8. Prezydent Miasta, wskazując na problemy o charakterze prawnym i finansowym, związane z realizacją zadań w ramach ochrony ludności (obrony cywilnej) i zarządzania kryzysowego, wyjaśnił: *Podstawowym zidentyfikowanym problemem jest brak*

obowiązujących przepisów prawnych regulujących kwestie związane z realizacją zadań w ramach ochrony ludności w tym spraw dotyczących budowli ochronnych dla ludności. Sprawy te regulowały, choć w niepełnym zakresie, nieobowiązujące już przepisy ujęte w: Ustawie z 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej, Rozporządzeniu Rady Ministrów z 25 czerwca 2002 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Szefa Obrony Cywilnej Kraju, szefów obrony cywilnej województw, powiatów i gmin oraz Wytycznych Szefa Obrony Cywilnej Kraju z dnia 04.12.2018 r. w sprawie zasad postępowania z zasobami budownictwa ochronnego. Wszystkie wyżej wymienione akty miały wpływ na realizację zadań objętych przedmiotem kontroli, szczególnie Wytyczne Szefa Obrony Cywilnej Kraju, choć i one nie wyczerpywały całości zagadnień – np. w obszarze źródeł finansowania kosztów budowy, napraw i konserwacji, kosztów utrzymania tych obiektów, które w większości nie są własnością samorządu. Brak aktualnie obowiązujących przepisów w bardzo dużym stopniu utrudnia lub wręcz uniemożliwia utrzymanie prawidłowego stanu obiektów, ich wyposażania, remontowania, stosowania niezbędnych napraw i przeglądów, nie ma wskazanych źródeł finansowania tych kosztów oraz uprawnień i narzędzi samorządów do zobowiązania właścicieli obiektów do ponoszenia ww. kosztów.

Miasto Suwałki, mając na względzie obowiązek realizacji zadań własnych samorządu lokalnego, w szczególności zapis Ustawy o samorządzie gminnym art. 7 ust. 1 pkt. 14 wskazujący na realizację zadań własnych gminy w zakresie zaspokajania potrzeb zbiorowych mieszkańców w tym „porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej ...” w szczególności w sytuacji wybuchu wojny na terytorium sąsiadującym naszym krajem Ukrainie oraz znaczącym wzrostem zagrożenia i destabilizacji w tej części Europy nadal realizuje zadania z obszaru obrony cywilnej. W realizacji tych zadań zastosowanie ma również Zarządzenie Wojewody Podlaskiego 145/2022 z 18 października 2022 r. w sprawie ustalenia zakresu przygotowania warunków do ochrony ludności na wypadek wojny. W mojej opinii zarządzenie nie wnosi zmian do dotychczas obowiązujących przepisów, które utraciły moc obowiązującą, w zakresie prowadzenia ewidencji, a w zakresie ich utrzymania, wyposażenia oraz finansowania nie stanowi wystarczających podstaw prawnych dla administratorów, zarządców obiektów oraz samorządu lokalnego.

Ponadto zgodnie z pismem Wojewody Podlaskiego ZK-VII.640.5.2022.KR z 27 maja 2022 r. wskazującym na brak uregulowań ustawowych dotyczących przejściowego obowiązywania przepisów zadań obrony cywilnej, zgodnie z prośbą wojewody samorząd miasta Suwałki podtrzymuje realizację działań w zakresie ochrony ludności stosując jednocześnie, wskazane przez Wojewodę, zapisy „Protokołu Dodatkowego I do Konwencji Genewskich sporządzonych w Genewie 8 czerwca 1977 r. – zadania obrony cywilnej, art. 61 Protokołu”. Od czasu pojawienia się wytycznych Szefa Obrony Cywilnej Kraju z dnia 04.12.2018 r. w sprawie zasad postępowania z zasobami budownictwa ochronnego (obecnie już nieaktualne) oraz zarządzenia nr 145/2022 Wojewody Podlaskiego z dnia 18 października 2022 r. w sprawie ustalenia zakresu przygotowania warunków do ochrony ludności na wypadek wojny, inwestorzy prywatni w trakcie procesu projektowania obiektów budowlanych są zobowiązani przez Urząd Miejski do uzgodnienia tych projektów w zakresie ochrony ludności na wypadek wojny, zgodnie z planem zagospodarowania przestrzennego – dotyczy to budowli ochronnych i awaryjnych ujęć wody. W związku z podjęciem realizacji tych zadań, dokonano stosownych zmian w zapisach Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Miejskiego w Suwałkach - w latach poprzednich zadanie te realizował Podlaski Urząd Wojewódzki. (akta kontroli str. 166-167)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

W Urzędzie stworzono warunki do prawidłowej realizacji zadań w zakresie budownictwa ochronnego. Prowadzenie tych spraw powierzono osobom posiadającym odpowiednią wiedzę i doświadczenie. Opracowano także plany obrony cywilnej i plany działania uwzględniające kwestie związane z zapewnieniem miejsc ukrycia i schronienia. W planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz na etapie projektowania budynków użyteczności publicznej uwzględniano potrzeby obronności i bezpieczeństwa państwa zgodnie z wytycznymi SOC oraz zarządzeniami Wojewody Podlaskiego.

OBSZAR	<p>2. Zapewnienie wystarczającej liczby odpowiednio utrzymanych i wyposażonych miejsc schronienia i ukrycia oraz przygotowanie się do ich zaopatrzenia w niezbędne środki na wypadek wystąpienia zagrożenia</p>
Opis stanu faktycznego	<p>2.1. W latach 2012-2021 liczba miejsc w budowlach ochronnych na terenie Suwałk wynosiła 36.154 (w tym 270 w schronach i 35.884 w ukryciach do doraźnego przygotowania), co zapewniało schronienie dla 53% - 54%³⁵ mieszkańców. W 2022 r. odsetek ten wzrósł do 62%³⁶ (40.612 miejsc tylko w ukryciach). Naczelnik Wydziału Spraw Obywatelskich, odnosząc się do rozmieszczenia budowli ochronnych, wyjaśnił: <i>Nie opracowywaliśmy map. We wszystkich obszarach miasta o zabudowie mieszkaniowej i znacznym zagęszczeniu ludności są miejsca ukrycia do doraźnego przygotowania.</i> (akta kontroli str. 304, 481)</p> <p>2.2. W Urzędzie nie podejmowano działań mających na celu przygotowanie się do zaopatrzenia budowli ochronnych w niezbędne środki na wypadek wystąpienia zagrożenia. Nie dokonano rozpoznania rynku i źródeł, z których będzie można zgromadzić zapasy żywności, środków czystości, leków, środków ochrony osobistej, itp. Naczelnik WSO wyjaśnił, że zaopatrzenie w wodę, pożywienie, itp. powinno być realizowane przez zarządców i administratorów budowli ochronnych w ramach gotowości eksploatacyjnej. (akta kontroli str. 481)</p> <p>Zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym³⁷ zadania z zakresu planowania cywilnego obejmują m.in.: przygotowanie i utrzymywanie zasobów niezbędnych do wykonania zadań ujętych w planie zarządzania kryzysowego i zapewnienie spójności między planami zarządzania kryzysowego a innymi planami sporządzanymi w tym zakresie przez właściwe organy administracji publicznej, których obowiązek wykonania wynika z odrębnych przepisów. Zadania, o których mowa w ust. 1, powinny uwzględniać w szczególności pomoc udzielaną ludności w zapewnieniu jej warunków przetrwania w sytuacjach kryzysowych.</p> <p>2.3. Miasto nie posiada własnych budowli ochronnych, ani też schronów. W wyniku oględzin stanu technicznego dwóch obiektów, tj. budowli ochronnej przy ul. Pułaskiego, scharakteryzowanej w ewidencji przed 2022 r. jako schron (stanowiącej własność Skarbu Państwa³⁸) oraz miejsca ukrycia do doraźnego przygotowania przy ul. Wierusza Kowalskiego (będącego własnością Suwalskiej Spółdzielni Mieszkaniowej) ustalono, że:</p> <p>A. Budowla przy ul. Pułaskiego zlokalizowana była w podpiwniczeniu budynku biurowego użytkowanego przez Okręgowy Urząd Miar w Białymstoku Wydział Zamiejscowy w Suwałkach i nie spełniała wymagań określonych dla schronu. Do obiektu prowadził nieoświetlony korytarz (przelotnia) o szerokości ok. 4 m. Wejście główne (drzwi schronowe ochronno-hermetyczne) zabezpieczone było przed dostępem osób trzecich (dodatkowo zamykane na kłódkę). Przed wejściem głównym znajdował się zawór przeciwwybuchowy. Przedśionek wyposażony był w dwoje drzwi ochronno-hermetycznych posiadających sprawny mechanizm ryglujący (stan techniczny uszczelek był niezadowolający – nosiły one ślady parzenia i były w nich znaczne ubytki). W budowli ochronnej znajdowały się m.in. cztery komory schronowe (bez leżanek), pomieszczenie ze zbiornikami na wodę, magazyn sprzętu ratowniczego (z maskami przeciwgazowymi starego typu wojskowego, starymi noszami płachtowymi, dozymetrami, dwoma filtropochłaniaczami, gaśnicą i hydronetką wodną), rozdzielnia elektryczna, pomieszczenie aparatu prądotwórczego (puste), komora filtrowentylacyjna (z kompletnym urządzeniem filtrowentylacyjnym typu RM-300/68, posiadającym sprawny napęd ręczny i elektryczny), komora rozprężna, cztery suche</p>

³⁵ W latach 2012-2021 liczba osób zameldowanych na obszarze administracyjnym Miasta zmniejszyła się z 68.192 do 66.459.

³⁶ W związku z wytypowaniem nowych 5.900 miejsc w garażu podziemnym w Centrum Handlowo-Rozrywkowym Suwałki PLAZA (w 2022 r. liczba mieszkańców Suwałk zmniejszyła się o kolejne 460 osób). W latach 2020-2021 odsetek mieszkańców którym zapewniono schronienie wynosił 54%.

³⁷ Dz. U. z 2023 r. poz. 122.

³⁸ Wykreślonego z ewidencji w 2022 r. ze względu na stan techniczny.

ustępy, pomieszczenie na fekalia. Wyjście awaryjne oraz wejście do komory rozprężnej nie było zabezpieczone drzwiami ochronno-hermetycznymi (stalowe ościeżnice były puste). W pozostałych pomieszczeniach wewnątrz schronu zastosowano drzwi typu lekkiego, tj. z płyty pilśniowej (w części pomieszczeń, np. w ustępach, drzwi były zdjęte z ościeżnic). Wyjście zapasowe było drożne – po otwarciu umożliwiało wydostanie się z budowli ochronnej. W dniu oględzin otwór wyjściowy zamknięty był na kłódkę (zardzewiała). Obiekt posiadał ogrzewanie, przyłączy do sieci energetycznej (kompletną instalację elektryczną) oraz do sieci wodociągowej. Przyłącza nie posiadały zabezpieczenia przed przesunięciem obiektu, tj. zaworów odcinających lub studzienek rozprężnych. Główna czerpnia powietrza była drożna (schron nie posiadał zapasowej czerpni), a przewody wentylacyjne kompletne. W schronie znajdowało się 12 filtropochłaniaczy typu FP-100 oraz cztery wywiewne kłapy schronowe WKS-200. Jak oświadczył, uczestniczący w oględzinach podinspektor ds. obrony cywilnej, zarządzania kryzysowego i spraw obronnych, filtropochłaniacze prawdopodobnie nie były wymieniane od 1990 r., tj. od czasu budowy schronu. W większości pomieszczeń nie stwierdzono pęknięć lub widocznych zarysowań ścian ani stropów (przy otworze wyjścia zapasowego widoczne było pojedyncze pęknięcie ściany, a na początku tunelu ewakuacyjnego odpadający tynk). Nie stwierdzono dewastacji pomieszczeń, zawilgocenia, zalewania wodami gruntowymi lub opadowymi, grzybów, pleśni lub stęchlizny. W pomieszczeniach wc (suche ustępy) była częściowo zniszczona i przebarwiona powłoka malarska.

(akta kontroli str. 305-324)

- B. Miejsce ukrycia przed opadem promieniotwórczym typu II przy ul. Wierusza Kowalskiego usytuowane było w podpiwniczeniu budynku mieszkalno-usługowego. Dojście do piwnic było drożne (drzwi zamykane na klucz). Ściany i sufity wszystkich pomieszczeń w piwnicach były nieotynkowane i niemalowane, z wyjątkiem pralni (tynkowane i białkowane). Pomieszczenia posiadały drożną wentylację grawitacyjną (kanały wentylacyjne). Nie stwierdzono pęknięć ścian ani stropu lub odpadających elementów betonu. Nie stwierdzono dewastacji pomieszczeń, zawilgocenia, zalewania wodami gruntowymi lub opadowymi, grzybów, pleśni lub stęchlizny. Przez pomieszczenia ukrycia przechodziły przewody instalacji wodociągowej, centralnego ogrzewania, kanalizacji deszczowej i sanitarnej, ciepłej wody użytkowej i energii elektrycznej. Instalacja elektryczna (sprawna) doprowadzona była do wszystkich pomieszczeń ukrycia. Pomieszczenia ukrycia były w należytym stanie technicznym oraz użytkowane w sposób niepowodujący trwałego obniżenia wymagań ochronnych i pogorszenia warunków bezpieczeństwa.

(akta kontroli str. 325-329)

2.4. Miasto nie posiada budowli ochronnych niezbędnych do zapewnienia funkcjonowania administracji publicznej w sytuacji kryzysowej. Zarówno przed jak i po 22 kwietnia 2022 r. nie zapewniono takich obiektów zarówno na potrzeby stanowiska kierowania zadaniami obronno-mobilizacyjnymi (SKZO) jak i stanowiska kierowania obroną cywilną (SKOC). Miejskie Centrum Zarządzania Kryzysowego funkcjonowało w budynku nieposiadającym schronu³⁹. Zgodnie z § 10 wytycznych SOC (obowiązujących do 22 kwietnia 2022 r.) w celu zapewnienia ciągłości funkcjonowania organów realizujących zadania ochrony ludności i obrony cywilnej oraz organów, na które nałożono realizację w czasie wojny zadań obronno-mobilizacyjnych, na potrzeby urzędów miejskich właściwy terenowo szef obrony cywilnej przygotowuje i zapewnia funkcjonowanie: budowli ochronnych przeznaczonych na SKOC oraz SKZO, spełniających wymagania przewidziane dla schronów kategorii P (odporności podstawowej) określone w załączniku do wytycznych.

Naczelnik Wydziału Spraw Obywatelskich wyjaśnił: *Miasto nie posiada takich budowli. Możliwe jest natomiast przystosowanie podpiwniczenia budynku Urzędu Miejskiego (garażu podziemnego) na ukrycie typu II przed opadem promieniotwórczym. Miejskie Centrum Zarządzania Kryzysowego nie posiada dostępu do budowli ochronnej. W sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa państwa istnieje możliwość usytuowania go w garażu podziemnym Urzędu. Zapasowe stanowisko kierowania planowane jest w innym budynku Urzędu Miejskiego (...).*

(akta kontroli str. 482)

³⁹ Mieściło się w budynku głównym Urzędu przy ul. A. Mickiewicza 1.

Stwierdzone nieprawidłowości W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA W Urzędzie zidentyfikowano budowle ochronne oraz ich położenie. W latach 2020-2022 mieszkańcom zapewniono również liczbę miejsc w tych obiektach zgodną z obowiązującymi wówczas wymogami. Miasto, nie będąc właścicielem tych budowli, nie miało jednak wpływu na ich stan techniczny ani zaopatrzenie w niezbędne środki na wypadek wystąpienia zagrożenia. Nie posiadało również budowli ochronnych na potrzeby funkcjonowania administracji publicznej w sytuacji kryzysowej.

OBSZAR **3. Nadzór i kontrola realizacji zadań dotyczących przygotowania budowli ochronnych oraz prowadzenie ich ewidencji**

Opis stanu faktycznego **3.1.** W Urzędzie prowadzono, w formie tabelarycznej, ewidencję budowli ochronnych na terenie Miasta. Wg stanu na dzień przeprowadzenia kontroli ujęto w niej 394 ukrycia do doraźnego przygotowania. Zgodnie z § 32 wytycznych SOC w ewidencji zawarto:

- dane adresowe (nazwę ulicy i nr budynku),
- nazwę administratora⁴⁰,
- przeznaczenie („M” - dla mieszkańców⁴¹),
- typ budowli ochronnej („U” - ukrycie),
- orientacyjną wytrzymałość w megapaskalach (wszystkie budowle posiadały wytrzymałość 0,03 MPa),
- pojemność (od 8⁴² do 5.900⁴³ osób),
- rok budowy (od 1958 r. do 2022 r.),
- rok modernizacji (jeden wpis – 1993 r.),
- stan przygotowania (wytypowane – 212 wpisów, niewytypowane – 159 wpisów, brak dokumentacji – 21),
- sposób wykorzystania w czasie pokoju (garaż podziemny, piwnica),
- dodatkowe adnotacje (w 242 przypadkach wskazano, że obiekt posiada dokumentację przystosowania na ukrycie). (akta kontroli str. 330-349)

W okresie od 2016 r. do 2022 r. ewidencja nie była aktualizowana. Nie zawarto też w niej niektórych wymaganych informacji, co szerzej zostało opisane w dalszej treści wystąpienia w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. (akta kontroli str. 333-340, 342)

W wyniku analizy danych wykazanych w ewidencji prowadzonej przez Miasto, Wojewodę Podlaskiego oraz w aplikacji „Schrony” uruchomionej przez Państwową Straż Pożarną (dalej PSP) ustalono, że:

- w ewidencji Miasta ujęto 394 miejsca ukrycia o pojemności 40.612 osób,
- w ewidencji Wojewody wykazano 339 miejsc ukrycia o pojemności 30.573 osób,
- w aplikacji „Schrony” ujęto 447 budowli o pojemności 164.449 osób (w tym jeden schron o szacowanej pojemności 130 osób⁴⁵). (akta kontroli str. 330-365)

W aplikacji PSP zostały wykazane budowle nieujęte w ewidencji Miasta, np. miejsca doraźnego schronienia przy ul. Szpitalnej 60 (z szacowaną pojemnością 16.490 osób) i Klonowej 51 (2.566 miejsc), miejsce ukrycia do doraźnego przygotowania przy ul. Noniewiczza 3A (1.374 miejsca) lub informacje różniące się od zawartych w miejskiej ewidencji (np. pojemność ukrycia do doraźnego przygotowania przy ul. Sikorskiego 16 oszacowano w aplikacji na 2.167 osób, w ewidencji zaś na 300 osób, pojemność ukrycia przy

⁴⁰ W okresie objętym kontrolą administratorami budynków ujęte w ewidencji byli: Międzyzakładowa Spółdzielnia Mieszkaniowa w Suwałkach, Suwalska Spółdzielnia Mieszkaniowa, Młodzieżowa Spółdzielnia Mieszkaniowa w Suwałkach, Zakładowa Spółdzielnia Mieszkaniowa w Suwałkach, Zarząd Budynków Mieszkalnych Towarzystwa Budownictwa Społecznego Sp. z o.o. w Suwałkach, ZNB Nieruchomości s.c. w Suwałkach, Centrum Handlowo-Rozrywkowe Suwałki PLAZA.

⁴¹ W ewidencji ujęto też jedno ukrycie „zakładowe publiczne”, tj. garaż podziemny w Centrum Handlowo-Rozrywkowym Suwałki PLAZA.

⁴² Piwnica lokatorska w Suwalskiej Spółdzielni Mieszkaniowej (rok bud.1980).

⁴³ Garaż podziemny w Centrum Handlowo-Rozrywkowym Suwałki PLAZA (rok bud. 2010).

⁴⁴ [Aplikacja "Budowle ochronne" 2.0 PSP \(arcgis.com\)](#).

⁴⁵ Przy ul. Pułaskiego 65A.

ul. Ks. Zawadzkiego 2 odpowiednio na 1.610 i 200 osób, pojemność ukrycia przy ul. Wojska Polskiego 23A odpowiednio: 1.202 i 250 osób, pojemność ukrycia przy ul. Sikorskiego 18 odpowiednio: 1.146 i 95 osób).

Dyrektor Wydziału Spraw Obywatelskich, podając przyczyny ww. różnic w zakresie liczebności i pojemności budowli ochronnych znajdujących się terenie Suwałk, wyjaśnił: *Dane w ewidencji prowadzonej przez miasto i przekazywane Wojewodzie Podlaskiemu są opracowywane i aktualizowane na podstawie informacji otrzymanych od zarządców i administratorów obiektów ochronnych (...) Aplikacja „Schrony” nie była tworzona przez nas i trudno jest nam ustosunkować się do zawartych w niej danych. Na posiedzeniu Miejskiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego 14 listopada 2022 r. Prezydent Miasta zwrócił się do Komendanta Miejskiego PSP w Suwałkach o informację z przebiegu przeprowadzonego przeglądu budowli ochronnych na terenie miasta. Komendant poinformował, że nie może jej udzielić. Zarządcy nie informują nas o likwidacji lub zmianie obiektów, co powoduje, rozbieżność pomiędzy danymi w ewidencji a stanem faktycznym i utrudnia ocenę rzeczywistej liczby miejsc ochronnych. Problem ten nie był zgłaszany innym organom obrony cywilnej.*

(akta kontroli str. 480-481, 483)

W 2022 r. z ewidencji wykreślono dwa schrony znajdujące się przy ul. Pułaskiego. Dyrektor Wydziału Spraw Obywatelskich wyjaśnił: *W związku z sytuacją na Ukrainie oraz zaleceniem Wojewody Podlaskiego w marcu 2022 r. dokonano aktualizacji dokumentacji związanej z obroną cywilną, w tym ewidencji budowli ochronnych. Uznano, że istniejące na terenie miasta dwa schrony, ze względu na stan techniczny i brak kompletnego wyposażenia (uszczelki, filtropochłaniacze itp.) w obecnej sytuacji nie nadają się do natychmiastowego wykorzystania. Dlatego też wykreślono je z ewidencji. W przypadku odpowiedniego wyposażenia tych obiektów przez zarządców (Orange Polska S.A. i Okręgowy Urząd Miar w Białymstoku Wydział Zamiejscowy w Suwałkach), zostaną one ponownie ujęte w ewidencji budowli ochronnych.*

(akta kontroli str. 330—377, 480)

3.2. Ewidencję budowli ochronnych/ukryć do doraźnego przygotowania udostępniono, w formie tabelarycznej, na stronie BIP Urzędu⁴⁶. Stosownie do § 27 wytycznych SOC zawarto w niej m.in. dane adresowe, przeznaczenie⁴⁷, typ budowli, ich pojemność i stan przygotowania. Nie podejmowano innych działań mających na celu rozpropagowanie informacji w tym zakresie. Naczelnik WSO wyjaśnił *Nie prowadziliśmy takich działań, uznając że wystarczająca jest informacja w BIP.*

(akta kontroli str. 481)

W dniu 12 stycznia 2023 r. do Urzędu wpłynął wniosek o udostępnienie informacji publicznej dotyczącej budowli ochronnych (schronów, ukryć, szczelin przeciwlotniczych, itp.) z aktualnej ewidencji tych obiektów oraz wykreślonych z dokumentacji z lat 1914-2022, z uwzględnieniem adresów, powierzchni, pojemności, roku budowy obiektów i ich ewentualnej modernizacji. Wnioskodawca wskazał, że materiały te są mu niezbędne do analizy i prywatnej publikacji poświęconej tematyce obrony cywilnej z okresu 1922-2022. W odpowiedzi z 13 stycznia 2023 r. poinformowano, że wykaz budowli ochronnych znajduje się na stronie BIP Urzędu (wskazano adres) oraz że Miasto nie posiada ewidencji takich obiektów wykreślonych z dokumentacji w latach 1914-2022.

(akta kontroli str. 378-379)

3.3. Przed 22 kwietnia 2022 r. w Urzędzie nie prowadzono kontroli stanu technicznego budowli ochronnych (zagadnienie opisano szerzej w dalszej treści wystąpienia w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*). Działań takich nie podejmowano również po tej dacie, gdyż – jak wyjaśnił Naczelnik Wydziału Spraw Obywatelskich – *obiekty, w których znajdują się budowle ochronne nie są własnością miasta.*

(akta kontroli str. 380-382, 482)

W zarządzeniu nr 7/2020 Wojewody Podlaskiego z dnia 19 stycznia 2020 r. w sprawie ustalenia wymagań obrony cywilnej wskazano, że budowle ochronne podlegają nadzorowi i kontroli przez szefa obrony cywilnej gminy, zgodnie z wytycznymi SOC z 4 grudnia 2018 r. W kolejnym zarządzeniu nr 145/2022 z dnia 18 października 2022 r. w sprawie ustalenia

⁴⁶https://bip.um.suwalki.pl/Menu_tematyczne/MT_Bezpieczenstwo/zarzadzanie_kryzysowe_i_obrona_cywilna/ewidencja-budowli-ochronnych-i-ukryc.html.

⁴⁷ 393 z 394 ukryć ujętych w ewidencji przeznaczono dla mieszkańców, jedno zaś - zlokalizowane w garażu podziemnym Centrum Handlowo-Rozrywkowego PLAZA – zakwalifikowano jako zakładowe publiczne.

zakresu przygotowania warunków do ochrony ludności na wypadek wojny⁴⁸ Wojewoda Podlaski postanowił, że ze względu na brak aktualnych norm prawnych dotyczących budowli ochronnych i ukryć do doraźnego przygotowania należy korzystać pomocniczo z ww. wytycznych. (akta kontroli str. 383-395)

W dniu 1 marca 2022 r. Prezydent Miasta, w związku z pismem Wojewody Podlaskiego z 24 lutego 2022 r.⁴⁹, zwrócił się do zarządów spółdzielni mieszkaniowych oraz do administratorów innych nieruchomości niebędących własnością Miasta z prośbą o:

- dokonanie przeglądu stanu technicznego oraz utrzymania budowli ochronnych pod kątem wymagań technicznych i funkcjonalnych,
- weryfikację tych budowli pod kątem zakwalifikowania do klas odporności (stosownie do wytycznych SOC),
- zaktualizowanie ewidencji budowli ochronnych/ukryć do doraźnego przygotowania i przekazania jej na adres mailowy Urzędu.

Jedna ze spółdzielni mieszkaniowych, poza aktualizacją ewidencji ukryć, przekazała zestawienie danych z przeglądu 162 obiektów, z których wynikało m.in., że:

- wszystkie spełniały wymogi dotyczące klasy odporności,
- 153 nie spełniało wymogów określonych w § 2 ust.1 pkt 3 załącznika nr 4 do wytycznych SOC z 4 grudnia 2018 r., tj. posiadało okna piwniczne powyżej terenu,
- żaden nie spełniał wymogów w zakresie wentylacji (określonych w §§ 27 ust. 2 pkt 4 i 28 ust. 2 ww. załącznika), tj. m.in. nie był zabezpieczony przed przenikaniem gazów pożarowych,
- żaden nie spełniał wymogów w zakresie wyposażenia przedsionków w drzwi przeciwpożarowe z blachy stalowej, klasy EI 120 (§ 41 ust. 8 załącznika),
- 71 nie spełniało wymogów w zakresie minimalnej odległości 10 m od gazociągów niskiego ciśnienia, magistrali wodociagowych i centralnego ogrzewania o średnicy powyżej 250 mm oraz kabli wysokiego napięcia (§ 45 ust.1 pkt 6 załącznika),
- 137 nie zapewniało ochrony przed odłamkami bomb i pocisków oraz ogniem z broni małokalibrowej (§ 46 ust. 3 pkt 1 załącznika). (akta kontroli str. 396-435)

W okresie objętym kontrolą do Urzędu nie wpływały sygnały o nieprawidłowościach w zakresie stanu i liczby budowli ochronnych. Nie zlecano również kontroli w celu uzyskania informacji na temat stanu technicznego miejsc ukrycia lub schronienia niebędących w zarządzie miasta. W dniach 24 lutego i 22 kwietnia 2022 r. jeden z radnych Rady Miejskiej w Suwałkach skierował do Prezydenta Miasta dwie interpelacje, w których wskazał m.in., że: *Poziom wiedzy na temat tego co mamy robić w sytuacji bezpośredniego zagrożenia uważam za niski. Mieszkańcy powinni wiedzieć gdzie są schrony, ile osób są w stanie pomieścić i gdzie szukać schronienia w najbliższym otoczeniu swego zamieszkania, czy pracy (...). W obecnej sytuacji zagrożenia wojną, wynikającej z barbarzyńskich działań Rosji, w czasie gdy nawet Niemcy wzmacniają swoje parkingi podziemne z myślą o wykorzystaniu ich jako schrony nasz poziom zintensyfikowania działań obrony cywilnej powinien być dużo wyższy, z racji dużo wyższego zagrożenia wynikającego z naszego położenia przesmyku suwalskiego, Nie chcąc straszyć naszych mieszkańców zagrożeniem, ale uspokoić, że skutecznie pracujemy nad podniesieniem bezpieczeństwa cywilnego w Suwałkach, które polskiemu rządowi też nie jest obojętne, wzywam do podjęcia działań zwiększających poziom naszego bezpieczeństwa (...).* (akta kontroli str. 438, 441)

W odpowiedziach udzielonych radnemu 4 marca i 6 maja 2022 r. Prezydent poinformował m.in. że: (...) *W razie zaistnienia zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa, Prezydent RP, postanawia, na wniosek Prezesa Rady Ministrów o wprowadzeniu albo zmianie określonego stanu gotowości obronnej państwa. Wówczas moją rolą jako Szefa Obrony Cywilnej Miasta jest realizacja przedsięwzięć zawartych w Planie Obrony Cywilnej Miasta, który został sporządzony zgodnie z postanowieniami ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej. Wówczas też będę informował*

⁴⁸ Weszło w życie 1 listopada 2022 r.

⁴⁹ Pismo nr ZK-I.642.13.2022.MG z 24.02.2022 r., w którym Wojewoda Podlaski, w związku sytuacją na Ukrainie, zwrócił się do wszystkich gmin i powiatów m.in. o przygotowanie bazy obiektów do doraźnego udostępniania pomieszczeń dla ludności cywilnej.

lokalne społeczeństwo jakie przedsięwzięcia są realizowane i w jaki sposób mieszkańcy powinni reagować w stosunku do określonej sytuacji. Przepisy jednoznacznie nie określają zadań obrony cywilnej realizowanych w czasie pokoju, ograniczając się wyłącznie do działalności planistycznej, organizacyjnej, szkoleniowej i upowszechniającej wiedzę dotyczącą tej problematyki. Samorząd realizuje te zadania. Priorytetem jest utrzymanie w pełnej gotowości scentralizowanego systemu alarmowania miasta Suwałk tzw. System Wczesnego Ostrzegania. Są to przede wszystkim syreny alarmowe ulokowane na terenie miasta Suwałk (...). Na dzień dzisiejszy w planach inwestycyjnych Miasta Suwałki nie ma przewidzianych do budowy parkingów podziemnych. Nie są prowadzone też działania związane z opracowaniem dokumentacji technicznej na tego typu obiekty. W chwili obecnej brak jest również przepisów nakładających na gminę obowiązek budowy tego typu obiektów oraz wskazujących źródła ich finansowania. Budowa parkingów podziemnych wymaga ponoszenia bardzo dużych nakładów finansowych na ich realizację oraz późniejsze utrzymanie. Są one wielokrotnie większe niż w przypadku parkingów zlokalizowanych przy budowanych ciągach komunikacyjnych lub placach postojowych. Dlatego też do chwili obecnej nie były budowane publiczne parkingi podziemne w naszym mieście. Nie mniej jednak na obszarze Suwałk są dostępne tereny zarówno w centrum, jak i w północnej części miasta, gdzie tego typu obiekty mogłyby być wybudowane w przypadku powstania takiego obowiązku oraz pojawienia się finansowania ze środków rządowych. Informuję, że Wojewoda Podlaski zarządzeniem Nr 7/2020 z dnia 19 stycznia 2020 r. w sprawie ustalenia wymagań obrony cywilnej nałożył szereg obowiązków na inwestorów realizujących obiekty budowlane w kwestii związanej z bezpieczeństwem ludności cywilnej. Przedmiotowe wymogi zawarte są również w aktach prawa miejscowego, które powstały po dniu wydania tego zarządzenia tj. studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, planach zagospodarowania przestrzennego, decyzjach o warunkach zabudowy. Przytoczone zarządzenie informuje między innymi, że budowle ochronne (schrony lub ukrycia) zaleca się projektować jako obiekty o podwójnej funkcji pozostające w ciągłym użytku np.: garaże podziemne lub inne pomieszczenia najniżej położonej kondygnacji. Możliwość zaadaptowania obiektu do funkcji ochronnej zaleca się dopiero w przypadku podwyższenia stanu gotowości obronnej państwa lub wystąpienia innego zagrożenia. Zgodnie z tym zarządzenie nowopowstające obiekty które są wyposażone w piwnice lub garaże podziemne powinny posiadać możliwość zaadaptowania na budowlę ochronną. (akta kontroli str. 439-440, 442)

3.4. Zgodnie z § 3 pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25 czerwca 2002 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Szefa Obrony Cywilnej Kraju, szefów obrony cywilnej województw, powiatów i gmin⁵⁰, Prezydent Miasta dokonywał corocznie⁵¹ oceny stanu przygotowań obrony cywilnej w mieście Suwałki, obejmującej m.in. charakterystykę istniejących zasobów budownictwa ochronnego ze wskazaniem liczby budowli, ich rodzaju, lokalizacji, formy własności, pojemności i sposobu przygotowania. (akta kontroli str. 443-479)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W okresie od 2016 r. do 2022 r. nie aktualizowano ewidencji budowli ochronnych, mimo że zadanie takie ujęto w planach działania w zakresie obrony cywilnej i zarządzania kryzysowego. Nie zawarto też w niej niektórych informacji wymaganych w § 32 ust. 3-7, 10 i 12 wytycznych SOC, tj. nazwy administratora, przeznaczenia, typu, wytrzymałości, pojemności, stanu przygotowania i sposobu wykorzystania w czasie pokoju dwóch budowli ochronnych⁵² oraz nie wskazano typu 159 budowli administrowanych przez Suwalską Spółdzielnię Mieszkaniową.
Dyrektor Wydziału Spraw Obywatelskich wyjaśnił: (...) Dane te nie były aktualizowane od 2016 r., ponieważ do Urzędu nie wpłynął od kolejnych inwestorów żaden dokument dotyczący nowych budynków (aneks obrony cywilnej) będący podstawą do wprowadzenia danej budowli do ewidencji. Dopiero w 2022 r., mimo braku podstaw prawnych do prowadzenia takiej ewidencji, w związku z zaleceniem Wojewody Podlaskiego,

⁵⁰ Dz. U. Nr 96 poz. 850.

⁵¹ Do 22 kwietnia 2022 r.

⁵² Znajdujących się przy ul. Jana Pawła II 14 i Modrzewiowej 29 w Suwałkach.

zaktualizowaliśmy ewidencję i ujęliśmy w niej nowe obiekty, które potencjalnie mogą spełniać rolę ukryć, chociaż nie posiadają dokumentacji technicznej przystosowania ich na ukrycia, m.in. garaż podziemny w CHR Suwałki Plaza (...). Wyjaśnił ponadto, że brak niektórych danych w ewidencji wynikał z niedopatrzenia.

(akta kontroli str. 333-340, 342, 480-481)

2. Przed 22 kwietnia 2022 r. w Urzędzie nie prowadzono kontroli stanu technicznego budowli ochronnych, mimo że – zgodnie z § 14 wytycznych SOC, obowiązujących do 22 kwietnia 2022 r. – do zadań wójta (burmistrza, prezydenta miasta) jako szefa obrony cywilnej gminy, należało nadzorowanie i kontrolowanie zasobów budowli ochronnych, stanowiących własność jednostek organizacyjnych działających na obszarze gminy. Paragraf 15 wymienionych wytycznych stanowił natomiast, że szef obrony cywilnej w gminie, w ramach kontroli przygotowań w zakresie samoobrony oraz określania sposobów przygotowania i wykorzystania pomieszczeń ochronnych, przeprowadza przeglądy pozostałych zasobów budowli ochronnych na podstawie § 10 ust. 2 pkt 3 w związku z § 10 ust. 1 pkt 2-4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 września 1993 r. w sprawie powszechnej samoobrony ludności⁵³. Naczelnik Wydziału Spraw Obywatelskich wyjaśnił: *W związku dodatkowymi zadaniami realizowanymi w latach ubiegłych, epidemią COVID 19, wojną i pomocą uchodźcom z Ukrainy (...) w planach działania nie ujmowano przeglądów mających na celu sprawdzenie stanu technicznego oraz utrzymania budowli ochronnych.*

(akta kontroli str. 380-382, 482)

OCENA CZĄSTKOWA

Miasto, na dzień kontroli, dysponowało aktualną ewidencją budowli ochronnych, jednak od 2016 r. do 2022 r. nie była ona aktualizowana (nie zawierała też niektórych wymaganych danych). Prawidłowo informowano mieszkańców o dostępnych miejscach schronienia. Dokonywano także oceny stanu przygotowań obrony cywilnej w Mieście, uwzględniającej charakterystykę istniejących zasobów budownictwa ochronnego ze wskazaniem liczby budowli, ich rodzaju, lokalizacji, formy własności, pojemności i sposobu przygotowania. Zarówno przed jak i po 2022 r. Miasto nie prowadziło kontroli stanu technicznego tych obiektów.

IV. Uwagi i wnioski

W związku z uchycieniem 23 kwietnia 2022 r. ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej i wydanych na jej podstawie przepisów wykonawczych, Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag ani wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Białystok, dnia 29 września 2023 r.

Kontroler:
Krzysztof Gołębiwski
główny specjalista kontroli
państwowej

/podpisano elektronicznie/

p.o. DYREKTORA DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli w Białymstoku
z up. p.o. WICEDYREKTORA
Paweł Tołwiński

/podpisano elektronicznie/

⁵³ Dz. U. Nr 91, poz. 421 (uchylone z dniem 23 kwietnia 2022 r.).